



Állásfoglalás szerződésállomány engedményezést követő átruházhatóságáról

Az állásfoglalás-kérésben foglaltak szerint a főtevékenysége szerint követelészvásárlással foglalkozó Pénzügyi Vállalkozás elsődlegesen felmondott, fedezet nélküli, vagy ingatlanfedezetes – több esetben deviza alapú – kölcsön-, illetve lízingszerződésekből eredő követeléseket vásárol meg pénzügyi intézményektől engedményezés útján. Álláspontjuk szerint a jelenleg irányadó bírósági joggyakorlat – hivatkozva a Kúria BH 2022.8.211 szám alatt, valamint a BH 2022.6.158 szám alatt közzétett eseti döntésére – az egyébként jelentős számú, deviza alapú szerződések érvénytelenségének megállapítására, illetőleg azok jogkövetkezményeinek levonására irányuló peres eljárásokban az érvénytelenség megállapítása esetére az engedményesnek mint jogutódnak nem teszi lehetővé, hogy a jogkövetkezmény levonása iránt igényt terjesszen elő azon perjogi akadálynál fogva, hogy az engedményezéssel ilyen jogot nem szerzett az engedményes. Erre kizárólag abban az esetben van lehetősége a jogutódnak, ha generális jogutódlás keretében szerződésátruházás formájában szerez jogokat (és kötelezettségeket), azonban a szerződésátruházás intézményét a korábban hatályban volt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) nem ismerte, így az eredeti engedményezési szerződéseket sem lehet úgy értelmezni, hogy ahhoz jogátruházás kapcsolódott volna. Jelen esetben a cégjogi jogutódlás nem működhet, a jogelőd engedményezőik részéről ezen megoldás fel sem merülhet, egyedi szerződésátruházásra – tekintettel arra, hogy a jogügyletek háromoldalúak, az átruházáshoz az adósok beleegyezése is szükséges – nem kerülhet sor, így a generális jogutódlás kizárólag állományátruházás útján valósítható meg. Ennek hiányában az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítása körében levont jogkövetkezmények nyomán előálló követelést az engedményes mint jogutód nem tudja érvényesíteni, azt kizárólag a jogelőd engedményező tudja polgári peres eljárás útján megtenni, amely lényegében olyan peres eljárásokat generálna jelentős számban, amelyekben nem a megfelelő, a követeléssel ténylegesen rendelkező felek szereplnének, ezáltal jelentős pénzügyi és egyéb kockázatot teremtve. Abban az esetben, ha a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye nem, vagy nem megfelelően kerül levonásra, és az eredeti engedményező és engedményes egymással nem számol el, úgy az alapszerződések érvénytelensége a megkötött engedményezési szerződés vonatkozásában is érvénytelenségi kérdéseket vet fel, amely mind a követeléskezelőkre, mind pedig a követelést értékesítő pénzügyi intézményekre kihatással van. Mindez a követeléskezelési üzletágat jelentősen hátrányosan érintheti, különös tekintettel arra, hogy a korábbi deviza alapú szerződéses követelések jelentős hányada a ténylegesen kölcsönt nyújtó hitelintézetek könyveiből már kivezetésre került, és tovább értékesítették őket a követeléskezelő társaságok számára.

Mindezek alapján a Pénzügyi Vállalkozás a korábban már engedményezett követelések vonatkozásában szerződésállomány átruházást kíván megvalósítani, ezzel az adott szerződéshez kapcsolódó valamennyi jogot és kötelezettséget megszerezve.

Az állományátruházásra az állásfoglalás-kérés szerint az alábbi szűkített körben kerülne sor:

- az állományátruházással érintett szerződésekből eredő eredeti követelést a Pénzügyi Vállalkozás már korábban engedményezés útján megszerezte,
- ezekre az engedményezésekre jellemzően az rPtk. hatálya alatt került sor, jellemzően 5 évnél régebben,
- az engedményezéskor a követelés érvényesítéshez szükséges valamennyi adata (pénzügyi, egyéb lényeges adat stb.) átadásra került, azokat a Pénzügyi Vállalkozás a saját nyilvántartásába megfelelően importálta, az adatokat kezeli, abból megfelelő pénzügyi elszámolás készíthető. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásához kapcsolódóan szükséges pénzügyi elszámolásokat a Pénzügyi Vállalkozás el tudja végezni, ahhoz további adatra, információra a jogelődtől nincs szükség,
- a Pénzügyi Vállalkozás rendelkezik az érintett szerződések megfelelő dokumentációjával, ez az esetleges igényérvényesítésnek nem képezi akadályát,

1122 Budapest, Krisztina krt. 6. | Elektronikus ügyintézés esetén kérjük a megfelelő úrlapon beküldeni a választ (https://era.mnb.hu/ERA_WEB/). / Levelezési cím: 1534 Budapest BKKP Postafiók: 777. | Telefon: +36 (1) 4899-100, Fax: +36 (1) 4899-102

Kérjük, válaszában hivatkozzon iktatószámunkra.

- az állományátruházásban érintett követelések egy részénél az eredeti szerződések vonatkozásában az eljáró bíróság az alapul fekvő kölcsön- vagy lízingszerződés érvénytelenségét már megállapította, vagy az érvénytelenség vonatkozásában peres eljárás van folyamatban.

II. A JOGKÉRDÉSEK

II.1. Az elsőként felvetett kérdés annak megerősítésére irányul, hogy a tényállásban ismertetett, tervezett állományátruházás jogilag megvalósítható, nem ütközik jogszabályi rendelkezésbe?

II.2. Amennyiben nincs jogi akadály a állományátruházásnak, úgy annak MNB előtt történő engedélyeztetésével kapcsolatban a következő kérdések merültek fel:

- Az állományátruházási megállapodásban a tényállásban írt plusz kötelezettségvállaláson felül szükséges-e bármilyen további speciális – a jogszabályban kifejezetten nem nevesített – kötelezettségvállalás fogyasztóvédelmi, esetleg prudenciális szempontból?
- Mivel valamennyi adat az átvevő rendelkezésére áll a követelés érvényesítéséhez, így szükséges-e ennek részletes igazolása, vagy elegendő a felek erre irányuló nyilatkozata, esetleg rövid leírása a korábban átvett és jelenleg kezelt adatállománynak, a korábbi átadás-átvétel, adatkezelés tényének rögzítése?
- Szükséges-e ellenérték az állományátruházáshoz, tekintettel arra, hogy az engedélyezéskor a Pénzügyi Vállalkozás fizetett vételárat, és az állományátruházás egyetlen érdemi célja, hogy a vásárolt követeléssel összefüggésben esetlegesen érvénytelennek bizonyuló szerződések érvénytelenségének jogkövetkezményeit a Pénzügyi Vállalkozás képes legyen levonni, illetve annak kapcsán igényérvényesítést folytathasson az adóssal szemben?
- Az engedélykérelemhez kötelezően csatolandó üzleti terv vonatkozásában milyen mértékben szükséges annak részletezése, hogy a követelésvásárlás forrása rendelkezésre állt, és a követelés érvényesítése folyamatban van?
- Tekintettel arra, hogy az állományátruházás felmondott/megszűnt szerződéseket érint, hogyan értelmezendő a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 17/A. § (5) bekezdése szerinti díjmentes felmondás lehetősége? Elegendő-e a Pénzügyi Vállalkozás részéről annak biztosítása, hogy a lejárt egyösszegű tartozást az ügyfél minden további költség nélkül rendezhesse?

III. Az MNB ÁLLÁSPONTJA

III.1. Az MNB előre bocsátja, hogy az állásfoglalás-kérésben ismertetett konstrukció azon elemeivel kapcsolatban képviselt álláspontját kívánja az alábbiakban ismertetni, melyeknek megítélése – az alapul fekvő jogszabályi rendelkezéseknek a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. CXXXIX. törvény 39. §-ában rögzített voltán – az MNB feladatkörét érintheti, ezzel egyidejűleg pedig hangsúlyozni kívánja azt is, hogy sem a fentiekben már hivatkozott rPtk., sem a jelenleg hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezéseinek értelmezése nem tartozik az MNB feladatkörébe.

Az állásfoglalás-kérésben ismertettek alapján megfogalmazódó jogkérdés az MNB részéről annak megítélése, hogy e tényállás mellett relevanciával bíró, a Hpt. hatálya alá tartozó szerződésállomány átruházása mely jogszabályi feltételek megléte esetén értelmezhető.

A Hpt.-nek az állásfoglalás-kérésben is hivatkozott 17/A. § (1)-(10) bekezdéseiben megfogalmazott rendelkezések – a Hpt. Nagykomentárból¹ kiolvashatóan – a hitel- és pénzkölcsönnyújtás, pénzügyi lízing és követelésvásárlás nyújtására irányuló élő, vagyis a még le nem járt vagy fel nem mondott szerződésekből álló állomány teljes körű átruházásának szabályait rögzítik. Ezzel szemben a Hpt. 17/A. § (11) bekezdése a lejárt vagy felmondott szerződésekből származó követelések átruházására vonatkozik, amelyek már nem ruházhatók át az átvevők részére szerződésállományként, ezért a hivatkozott bekezdés akként rendelkezik, hogy ezen követelések átvétele nem szerződésállomány-átruházás, hanem követelésállomány átruházás útján lehetséges. Ahogy a Hpt. Nagykomentár is fogalmaz: „...a (11) bekezdés lehetőséget ad a feleknek arra is, hogy a már felmondott vagy lejárt szerződésekből származó követeléseket is átruházzák, amelyek már nem mehetnek át az átvevők részére szerződésállományként, csak követelésként. Ha az átadó és az átvevő ebben egyeznek meg, és ehhez a biztosítékok automatikus átszállásának

¹ Nagykomentár a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényhez

lehetőségét is hozzá szeretnék kapcsolni, akkor az ügyletbe a Felügyelet engedélye szükséges és valamennyi szabály alkalmazandó az ügyletbe, amit a törvény a szerződésállomány átruházása esetén is előír”.

Az állásfoglalás-kérésben ismertetett tényállás szerint a Pénzügyi Vállalkozás a lejárt, felmondott kölcsönszerződésekből eredő, általa engedményezés útján megszerzett követelésekhez kapcsolódó, ám őt az engedményezés szabályaira tekintettel meg nem illető jogokat és kötelezettségeket kívánja szerződésállomány átruházás útján utólag megszerezni annak érdekében, hogy a követelések alapjául szolgáló, esetlegesen érvénytelennek bizonyuló szerződések érvénytelenségének jogkövetkezményét le tudja vonni.

Annak elismerése mellett, hogy a Pénzügyi Vállalkozásnak nyilvánvalóan méltányolható érdeke fűződik az általa a korábbiakban engedményezés útján megszerzett követelések alapját képező szerződések teljes jogosulti pozíciójának átvételére, a Pénzügyi Vállalkozás által képviselt állásponttól eltérően az MNB arra az álláspontra helyezkedik, hogy a szerződés jogosulti pozíciójából eredő jogok és kötelezettségek utólagos megszerzésére a Hpt. 17/A. §-ában szabályozott, a szerződési pozíció kontraktuális alapú jogutódlását eredményező szerződésállomány átruházása útján nincs lehetőség, tekintettel arra a körülményre, hogy a követelések (lejárt követelésként) már engedményezésre kerültek a Pénzügyi Vállalkozás számára, mely körülmény a szerződésátruházás mint önálló jogintézmény megvalósíthatóságát fogalmilag kizárja. Szerződésátruházásnál ugyanis a jogviszonyból eredő jogok, követelések és kötelezettségek *komplexen szállnak át* a szerződésbe belépő átvevő félre, mely jelen tényállás mellett – a szerződés megszűnését és a szerződésből fakadó követelés korábbiakban történt átvételét követően – értelmezhetetlen. Mivel pedig a szerződésállomány átruházásának a Hpt. 17/A. §-ában rögzített törvényi tényállása nem valósul meg, így a jogszabály rendelkezése – azaz az MNB mint felügyeleti hatóság engedélyével történő szerződésállomány átruházás – a Pénzügyi Vállalkozás állásfoglalás-kérésben ismertetett történeti tényállása mellett nem alkalmazható.

Azon kérdés megválaszolása, hogy a Pénzügyi Vállalkozás mint engedményes hogyan szerezheti meg az állásfoglalás-kérésben ismertetett igények kielégítése érdekében a követeléshez kapcsolódó jogokon túl a szerződés egészéhez kapcsolódó jogokat, vagyis általános jogutóddá válva a teljes szerződési pozíciót, a fentiekben hivatkozottak szerint már nem tartozik az MNB kompetenciájába.

III.2. Mivel az első jogkérdésre adott válasz az MNB részéről nemleges, így a további jogkérdések megválaszolása okafogyottnak tekintendő.

2023. július